

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dina Cilinghir împotriva lui Dmitri Cilinghi, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori,

și cererea reconvențională înaintată de Dmitri Cilinghir împotriva Dinei Cilinghir, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău privind stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere

împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-1157/23

NR. PIGD 2-20146607-01-2ra-11082023)

Recurs declarat pînă la 01 septembrie 2023. Instanța de apel și instanța de fond n-au analizat în mod corespunzător circumstanțele cauzei și probele privind mediul familial, situația educațională, condițiile de trai ale părinților, precum și implicarea efectivă a fiecăruia dintre acește în creșterea și educarea copilului minor.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru: jud. C. Vlah
Curtea de Apel Chișinău: jud. A. Malîi, R. Pulbere, V. Șîrbu

02 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cu participarea participanților la proces recursul depus Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 noiembrie 2020, Dina Cilinghir a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Dmitri Cilinghir, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău, solicitând desfacerea căsătoriei încheiate la 06 octombrie 2007 cu pârâtul, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX și XXXXX cu mama și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minor în sumă bănească fixă, începând cu data depunerii cererii și până la majoratul copiilor, partajarea averii comune în devălmășie, încasarea sultei din valoarea bunurilor proprietatea comună în devălmășie (f. d. 3-6, vol. I).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta Dina Cilinghir a indicat că a încheiat căsătoria cu Dmitri Cilinghir la 06 octombrie 2007, fiind trecută în Registrul de stare civilă sub nr.1343, de Oficiul Stare Civilă sector Botanica, mun. Chișinău, fapt ce se confirmă prin certificatul de căsătorie seria XXXXX. Din relația de căsătorie au doi copii comuni XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX.

3. Susține că, viața în comun cu pârâtul a eșuat deoarece în ultimii ani de căsătorie relațiile soților s-au răcit, s-a creat o atmosferă de neînțelegere și certuri. Afirmă că, incompatibilitatea caracterelor și viziunile contrare asupra modului de conviețuire în contextul atmosferei create au condus la convingerea reclamantei privind imposibilitatea păstrării familiei, respectiv solicită desfacerea căsătoriei fără acordarea termenului de împăcare.

4. Reclamanta relatează că are posibilități materiale pentru a crea copiilor săi condiții decente de trai, locuiește în casa părintească din mun. Chișinău, este angajată în câmpul muncii cu un salariu de 3000 lei, respectiv solicită ca domiciliul copiilor minori să fie stabilit cu reclamanta, iar pârâtul este obligat conform legislației să contribuie la întreținerea acestora.

5. De asemenea indică că, pârâtul obține venituri neregulate din munca prestată ocazional, motiv din care solicită încasarea de la ultimul pensia de

întreținere pentru copiii minori în sumă fixă de 4000 lei, lunar, începând cu ziua înaintării acțiunii până la majoratul copiilor.

6. Reclamanta a indicat că pârâtul în calitate de părinte are obligația de a-și întreține copii minori, or, sarcina de întreținere a copiilor le revine ambilor părinți în virtutea responsabilității asumate încă de la momentul concepției.

7. În drept, reclamanta și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 19, 20, 25, 26, 38, 63, 74, 76 din Codul Familiei, art. 361, 366, 371, 373 Codul civil și art. 5, 7, 85, 174-175, 166, 167 din Codul de procedură civilă.

8. La 12 ianuarie 2021, Dina Cilinghir a depus cerere de renunțare la pretențiile cu privire la partajarea averii comune, încasarea sultei din valoarea bunurilor proprietate comună în devălmășie (f.d.18, vol. I).

9. Prin încheierea din 13 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost restituită acțiunea depusă de Dina Cilinghir în partea pretențiilor cu privire la partajarea averii comune, încasarea sultei din valoarea bunurilor proprietate comună în devălmășie (f.d.20, vol. I).

10. La 06 iulie 2021, Dmitri Cilinghir a depus acțiune reconvențională împotriva Dinei Cilinghir, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău, solicitând stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX născut la XXXXX cu tata și încasarea pensiei de întreținere în mărime de 1/4 cotă-parte din salariul și alte venituri.

11. În motivarea acțiunii reconvenționale, Dmitri Cilinghir a indicat că a încheiat căsătoria cu Dina Cilinghir la 06 octombrie 2007. Din relația de căsătorie au doi copii comuni XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX. De aproximativ un an relațiile dintre ei s-au răcit simțitor și ca urmare el împreună cu soția sa locuiesc separat.

12. Dmitri Cilinghir a susținut că copilul minor XXXXX născut la XXXXX locuiește cu el, iar născut la XXXXX locuiește cu mama sa Dina Cilinghir.

13. Suplimentar, Dmitri Cilinghir a menționat că fiul său, minorul XXXXX, este foarte atașat de el și nu are o relație apropiată cu mama sa, neavând dorința sau inițiativa de a petrece timp cu aceasta. Motivul invocat este lipsa implicării mamei în educația fizică și intelectuală a copilului. Conform caracteristicii nr. 01-03/38 din 9 aprilie 2021, XXXXX, născut pe XXXXX, este descris ca un elev cu rezultate medii, ordonat și disciplinat, frecventând cursurile în mod sistematic.

14. De asemenea din caracteristică se poate sublinia că doar tatăl său se interesează de reușita și comportamentul lui, fiind prezent la ședințele cu părinții, iar mama sa Dina Cilinghir nu s-a prezentat niciodată la liceu și nu s-a interesat de reușita copilului minor.

15. Reclamantul a menționat că instituția școlară pe care o frecventează copilul minor XXXXX se află la aceeași adresă cu domiciliul mamei acestuia.

16. La locuința sa, copilul minor XXXXX dispune de toate cele necesare vârstei sale, iar tatăl îi acordă timp suficient pentru activitățile extrașcolare. Astfel,

Dmitri Cilinghir a afirmat că relația cu fiul său, XXXXX , născut pe XXXXX, este foarte strânsă.

17. La 12 noiembrie 2021, Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat a depus cerere de concretizare a acțiunii reconvenționale, solicitând stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX născut la XXXXX cu tata, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori XXXXX născut la XXXXX și XXXXX născut la XXXXX în mărime de 1/3 cotă-parte din salariul și alte venituri, încasarea taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 10 000 lei (f.d. 70-72, vol. I).

18. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 12 noiembrie 2021, s-a dispus respingerea ca inadmisibilă a acțiunii reconvenționale de concretizare, deoarece a fost înaintată o pretenție nouă după începerea dezbaterilor judiciare. În rest s-a luat act de cheltuielile de judecată solicitate în acțiunea reconvențională (f.d. 81, vol. I).

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

19. Prin hotărârea din 26 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Dina Cilinghir. S-a desfășurat căsătoria încheiată între Dmitri Cilinghir și Dina Cilinghir la Oficiul Stare Civilă Botanica municipiul Chișinău, înregistrată sub nr. 1343, la data de 06 octombrie 2007. S-a stabilit domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu mama Dina Cilinghir. S-a încasat lunar de la Dmitri Cilinghir în beneficiul Dinei Cilinghir, pensia de întreținere a copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din veniturile lunare, începând cu data de 20 noiembrie 2020 și până la atingerea majoratului acestuia. În rest, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată. S-a admis parțial acțiunea reconvențională înaintată de Dmitri Cilinghir. S-a stabilit domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu tata Dmitri Cilinghir. S-a încasat lunar de la Dina Cilinghir în beneficiul lui Dmitri Cilinghir, pensia de întreținere a copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din veniturile lunare, începând cu data de 06 iulie 2021 și până la atingerea majoratului acestuia, cheltuielile de judecată în sumă de 100 lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 lei. În rest acțiunea reconvențională s-a respins ca fiind neîntemeiată. S-a încasat din contul lui Dmitri Cilinghir în bugetul de stat taxa de stat în mărime de 150 lei pentru pretenția privind încasarea pensiei de întreținere de care reclamanta Dina Cilinghir a fost scutită prin efectul legii. S-a încasat de la Dina Cilinghir în bugetul statului taxa de stat în mărime de 150 lei, pentru pretenția privind încasarea pensiei de întreținere de care reclamantul reconvențional Dmitri Cilinghir a fost scutit prin efectul legii. S-a încasat taxa de stat la eliberarea certificatului de divorț de la părți conform legii (f. d. 83, 88-93 vol. I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

20. La 24 decembrie 2021, Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat a declarat apel nemotivat (f. d. 87, vol. I) împotriva hotărârii din 26 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar la 19 aprilie 2022 a declarat apel motivat, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii instanței de fond în partea admiterii acțiunii depuse de Dina Cilinghir, rejudecarea cauzei cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea depusă de Dina Cilinghir în partea stabilirii domiciliului copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu Dina Cilinghir și dispusă stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu tata (f. d. 87, 105-108, vol. I).

21. La 02 noiembrie 2022, Dina Cilinghir de pe adresa de e-mail „XXXXX” a expediat către Curtea de Apel Chișinău la adresa de e-mail „cac@justice.md” un mesaj electronic la care a fost atașat un fișiere electronic, care s-a adeverit o imagine grafică (fotografie, document scanat și formatat în imagine) a unui apel incident care nu conținea semnătura olografă a Dinei Cilinghir. Documentul a fost verificat prin intermediul serviciului guvernamental de semnătură electronică, iar rezultatul verificării a arătat că documentul nu conținea semnături (150-153 vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

22. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 28 februarie 2023 în cadrul Curții de Apel Chișinău, s-a dispus restituirea înscrisurilor anexate de către Dina Cilinghir la cererea de apel incident, pe motiv că actele nu sunt certificate corespunzător legislației în vigoare (f.d. 88, vol. I).

23. Prin decizia din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat și apelul incident declarat de Dina Cilinghir și s-a menținut hotărârea din 26 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 191-203 vol. I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

24. La 24 iulie 2023, Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat, a declarat recurs împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel (f. d. 207-215, vol. I). Ulterior la 30 septembrie 2024, în cadrul ședinței în instanța de recurs, Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Adrian Bulachii a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, casarea parțială a hotărârii din 26 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu

pronunțarea unei noi decizii prin care să fie stabilit domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu tata. Totodată recurentul a solicitat casarea hotărârii primei instanței în partea încasării de la Dmitri Cilinghir în beneficiul Dinei Cilinghir a pensiei pentru întreținerea copilului minor XXXXX, născut la XXXXX.

25. În motivarea recursului, recurentul Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat a invocat că instanțele de judecată nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

26. Astfel, recurentul a subliniat modalitatea de examinare arbitrală a materialelor dosarului. În acest context, a remarcat că în cadrul uneia dintre ședințele de judecată, judecătorul raportor a restituit apelul incident depus de intimata, motivând că nu îndeplinește cerințele procesuale, în special faptul că apelul nu era semnat olograf și că anexele acestuia nu erau certificate corespunzător. Totuși, în dispozitivul deciziei, instanța de apel a menționat respingerea apelului incident depus de intimată, ceea ce în opinia recurentului ridică semne de întrebare cu privire la independența și imparțialitatea acestui complet de judecată.

27. Recurentul a afirmat că din normele legale citate de instanța de apel în decizia contestată nu reiese că instanța ar fi examinat cauza în vederea identificării bunăstării și conviețuirii copilului în societate. În acest sens recurentul invocă că, minorul XXXXX se află în prezent într-o situație care nu poate fi considerată favorabilă și nici nu corespunde interesului superior al copilului.

28. Totodată recurentul consideră că, o altă circumstanță care ar fi trebuit luată în considerare de instanța de apel și de fond este recomandarea Direcției Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica, municipiul Chișinău, care subliniază faptul că frații nu trebuie să fie despărțiți, întrucât acest lucru prejudiciază relațiile de rudenie valoroase.

29. Recurenta a invocat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, potrivit răspunsurilor Direcției Generale Educație, Tineret și Sport din cadrul Consiliului Municipal Chișinău din 29 octombrie 2021 și 24 august 2022, minorul XXXXX nu este înmatriculat nici într-o instituție de învățământ public (școlară sau preșcolară) din municipiul Chișinău.

30. Mai mult recurentul invocă că un alt aspect care nu a fost luat în considerare de instanța de apel este decizia nr. 9/1 din 23 februarie 2022 emisă de către Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău, prin care a fost stabilit un grafic de întrevederi cu minorul XXXXX, care nu a fost respectat de către intimată.

31. Prin urmare, recurentul consideră că instanța de apel nu a examinat cauza sub aspectul de respectare a interesului superior a copilului.

32. La 11 august 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa părților, copia recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de

a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele cauzei (f.d. 218 vol. I).

33. La 20 septembrie 2023, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău a depus referință, potrivit căreia își menține pozițiile expuse în instanțele anterioare, unde s-a prezentat avizul asupra pricinii examinate (220-222 vol. I). La 23.10.2024, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău a depus avizul-concluzie nr. 61/12-1342 din 22.10.2024, potrivit căruia condițiile sociale și de trai ale lui Dmitri Cilinghir, corespund necesităților pentru o dezvoltare armonioasă și eficientă a copiilor minori: XXXXX și XXXXX (f.d.56, vol. II).

34. Până la data stabilită pentru examinarea recursului, Dina Cilinghir nu a făcut uz de dreptul său procedural de a depune referință.

35. Conform art. 3 din Legea nr. 224 din 31.07.2024 pentru modificarea unor acte normative aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești), art. 13 din [Legea nr.64/2023](#) cu privire la Curtea Supremă de Justiție, s-a completat cu alineatul (5¹), conform căruia, până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componentă, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.

36. Astfel, Completul de judecată relevă că, prin prisma art. 13 alin. (5¹) din Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (*introdus prin Legea nr. 224 din 31 iulie 2024, în vigoare din 16 august 2024*), prezenta cauză urmează a fi examinată în ordine de recurs în complet de 3 judecători, de către completul de judecători din care face parte judecătorul raportor, potrivit fișei de repartizare a cauzei, generate de Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor.

37. În speță, pentru elucidarea problemelor invocate în recursul declarat de Dmitri Cilinghir împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat oportun invitarea participanților la proces în ședința de judecată publică stabilită pentru data de 07 aprilie 2025, cu citarea acestora la Curtea Supremă de Justiție.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

38. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01

septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

39. Art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.”

40. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, *cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.*

41. În această consecvență, se deduce că recursul declarat de Dmitri Cilinghir împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

42. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

43. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

44. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea;

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către

instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

45. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

46. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art.372 alin.(3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit.e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudicare. La examinarea recursului, prevederile art.372 se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

47. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

48. Art. 362¹ din Codul de procedură civilă:

„ (1) În cadrul procesului în care se judecă apelul depus de apelant, intimatul este în drept, după expirarea termenului de apel, să depună apel în scris, inclusiv în formă electronică prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Apelul incident se depune nu mai târziu de data depunerii referinței la cererea de apel.

(2) Dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă cererile de apel nu i se dă curs, sau cererea a fost restituită, sau există alte motive care exclud soluționarea fondului, apelul incident prevăzut la alin.(1) nu produce efecte juridice. ”

49. Art. 369 din Codul de procedură civilă:

„ (1) Instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă:

b) apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen; ”

50. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre;

g) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel, cu pronunțarea unei încheieri de restituire a cererii de apel dacă există temeiurile prevăzute la art.369.”

51. Art. 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993:

„1. În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

2. Statele părți se angajează să asigure copilului protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea sa, ținând cont de drepturile și obligațiile părinților săi, ale tutorilor săi, ale altor persoane legal responsabile pentru el, și vor lua, în acest scop, toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.”

52. Art. 9 din aceeași Convenție:

„1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței lor, cu excepția situației în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și în conformitate cu legile și procedurile aplicabile, că această separare este necesară, în interesul superior al copilului. O decizie în acest sens poate să fie necesară în anumite cazuri particulare, de exemplu atunci când părinții maltratează sau neglijează copiii sau când părinții trăiesc separat și când urmează să se ia o hotărâre cu privire la locul de reședință al copilului.

2. În toate cazurile prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, toate părțile interesate trebuie să aibă posibilitatea de a participa la dezbateri și de a-și face cunoscute părerile lor.

3. Statele părți vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.”

53. Art. 18 din Convenție:

„1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție, statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea răspunderii care le revine de a crește copilul și vor asigura crearea instituțiilor, lăcașelor și serviciilor însărcinate să vegheze la bunăstarea copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiilor, ai căror părinți muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile și instituțiile de îngrijire a copiilor pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.”

54. Art. 27 din Convenție:

„(1) Statele părți recunosc dreptul oricărui copil de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

(2) Părinților și oricărei alte persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării copilului.”

55. Art. 18 din Legea privind drepturile copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994, în vigoare până la data de 21 decembrie 2023:

„(1) Ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.”

56.Art. 3 din Legea privind drepturile copilului nr. 370 din 30 noiembrie 2023, în vigoare din 21 decembrie 2023 (Legea nr. 370/2023):

„Interesul superior al copilului– asigurarea unor condiții adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află”.

57.Art. 4 din Legea nr. 370/2023:

„Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii: a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului; b) egalitatea de șanse și nediscriminarea; c) respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie; d) dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri și responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești; e) asistența individualizată a fiecărui copil; f) respectarea demnității copilului; g) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate; h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție; i) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil; j) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.”

58.Art. 11 din Legea nr. 370/2023:

„(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea lui fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

(2) Părinților sau reprezentantului legal/responsabilului legal al copilului le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață pentru creșterea și dezvoltarea acestuia, conducându-se în primul rând de interesul superior al copilului.”

59.Art.46 din Codul familiei:

„Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.”

60.Art. 58 din Codul familiei:

(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

61. Art.61 din Codul familiei:

(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sînt apărute de către părinții lor.

62.Art. 62 din Codul familiei:

„(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.

(2) Metodele de educație a copilului, alese de părinți, vor exclude comportamentul abuziv, insultele și maltratările de orice fel, discriminarea, violența psihică și fizică, aplicarea pedepselor corporale, antrenarea în acțiuni criminale, inițierea în consumul de 19 băuturi

alcoolice, folosirea substanțelor stupefiante și psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerșitul și alte acte ilicite.

(3) Toate problemele privind educația și instruirea copilului se soluționează de către părinți de comun acord, ținându-se cont de interesele și de părerea copilului.

(4) Părinții poartă răspundere, în modul stabilit, pentru exercitarea drepturilor părintești în detrimentul intereselor copilului.”

63. Art. 63 din Codul familiei, în redacția în vigoare la înaintarea acțiunilor:

„(1) În cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

(2) Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.”

64. Art. 63 alin.(1),(2),(3) din Codul familiei, în redacția actuală cu completările din 14 august 2020 și din 09 ianuarie 2023:

„(1) În cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

(1¹) În cazul în care părinții locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților.

(2) Dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținând cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți, care va conține, după caz, și informația disponibilă privind actele de violență în această familie și persoana agresorului familial.”

65. Art. 73 din codul familiei:

(1) La examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare teritoriale.

(2) Autoritatea tutelară teritorială este obligată să examineze condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului și să prezinte instanței judecătorești avizul respectiv.

66. Art. 74 din Codul familiei:

„(1) Părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

(3) Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.”

67. Art. 75 din Codul familiei:

„(1) Pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

(2) Cuantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.”

68. Art. 13 din Codul educației

„(1) Învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul gimnazial.”

69. Art. 15 din Codul educației

„(1) În conformitate cu structura învățământului, instituțiile de învățământ se clasifică după cum urmează:

- a) instituție de educație antepreșcolară – creșă, centru comunitar de educație timpurie;
- b) instituție de învățământ preșcolar – grădiniță de copii, centru comunitar de educație timpurie;”

MOTIVAREA INSTANȚEI

70. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentului Dmitri Cilinghir și avocatului acestuia Cristian Zagnat, la 26 iunie 2023, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la actele cauzei (f. d. 204, vol. I). Astfel, recursul declarat la 24 iulie 2023 este în termen.

71. Prin prisma prevederilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat cu invitarea și respectiv prezența participanților la proces.

72. În cadrul ședinței de judecată, recurentul Dmitri Cilinghir și avocatului acestuia Adrian Bulachi au susținut cererea de recurs înaintată, optând pentru admiterea acesteia cu cerințele formulate.

73. Reprezentantul intervenientului accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica, municipiul Chișinău Dina Petrova-Cozac și Rusulencu Valentina au susținut că condițiile de trai ale tatălui Dmitri Cilinghir corespund necesităților pentru o dezvoltare armonioasă și eficientă a copiilor minori. Soarta copilului minor XXXXX nu o cunoaște, deoarece la ultimul loc de trai, copilul minor și mama sa nu se mai afla. De asemenea alte verificări cu privire la soarta copilului minor nu au efectuat.

74. Intimata Dina Cilinghir nu s-a prezentat la ședința de judecată, deși a fost înștiințată legal cu privire la data, ora și locul desfășurării acesteia. Cu toate acestea, scrisorile de înștiințare au fost returnate cu mențiunea „nereclamat” (f.d. 21-24, 35-36, 39-40, 70-72, 107-108 vol. II). În acest context, pentru a asigura îndeplinirea tuturor cerințelor legale de notificare a intimatei, Curtea Supremă de Justiție a expediat înștiințări la adresa de e-mail „XXXXX”, adresă de la care intimata Dina Cilinghir a trimis un mesaj electronic către Curtea de Apel Chișinău (f.d. 150, vol. I, 1-2, 5, 13, 28-29, 48-49, 62-63, 66, 89-90, 96, 108-109, vol. II). Totodată, instanța de recurs a informat-o pe intimata Dina Cilinghir despre data, ora și locul desfășurării ședinței de judecată, expediind înștiințări și la locul de muncă al acesteia, conform certificatului prezentat de intimată. Această procedură este confirmată prin avizele de recepție anexate la materialele cauzei (f.d. 38, 51, 69, 98, 113, vol. II).

75. Audiind poziția participanților la proces, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat în limitele controlului judiciar, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanței în partea admiterii acțiunii depuse de Dina Cilinghir cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere, cu emiterea în această parte a unei decizii de respingere a acțiunii. În rest a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, din motivele ce succed.

76. Completul de judecată consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac v. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit căroră, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

77. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecătii.

78. Instanțele ierarhic inferioare conform materialelor cauzei civile au constatat că, Dmitri Cilinghir și Dina Cilinghir la 06 octombrie 2007 au înregistrat căsătoria la Serviciul de stare civilă Botanica, mun. Chișinău, fapt ce se confirmă prin certificatul de căsătorie nr. 1343 (f.d. 8, vol. I).

79. De asemenea, în baza materialelor din dosar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că Dmitri Cilinghir și Dina Cilinghir, au în comun doi copii minor – XXXXX, născut la XXXXX fapt confirmat prin certificatul de naștere XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX, fapt confirmat prin certificatul de naștere XXXXX.

80. La 27 octombrie 2021, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău a întocmit Aviz -concluzie cu privire la stabilirea

domiciliului copiilor minori XXXXX născut la XXXXX și XXXXX născut la XXXXX. Astfel potrivit avizului enunțat, XXXXX născut la XXXXX locuiește cu mama într-o casă particulară la sol cu 4 odăi, care îi aparține cu drept de proprietate bunicii materne, iar XXXXX născut la XXXXX locuiește cu tata într-un apartament în chirie cu o odaie. Prin urmare Comisia pentru protecția copilului din cadrul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău a considerat că atât mama Dina Cilinghir dispune de condiții necesare pentru creșterea, educația și întreținerea ambilor copii minori, cât și tata Dmitri Cilinghir dispune de condiții necesare pentru creșterea, educația și întreținerea copilului minor XXXXX născut la XXXXX (f.d. 61-62, vol. I).

81. Potrivit certificatului din 09 septembrie 2020, Dina Cilinghir activează în calitate de spănuitor în cadrul Societății cu Răspundere Limitată „Lady Couture”, având un salariu de 3000 lei lunar (f.d.11, vol. I).

82. Potrivit certificatului privind salariul nr. 413 din 13 aprilie 2021, Dmitri Cilinghir activează în calitate de conducător auto în cadrul Societății cu Răspundere Limitată „Șapte Spice”, având un salariu de: 2068 lei – august 2020, 10254 lei - septembrie 2020, 11788 lei - octombrie 2020, 11991 lei- noiembrie 2020, 13900 lei - decembrie 2020, 13637 lei - ianuarie 2021, 10971 lei februarie 2020, 14691 lei - martie 2020 (f.d. 74, vol. I).

83. Conform caracteristicii nr. 412 din 12 aprilie 2021, eliberată de Societatea cu Răspundere Limitată „Șapte Spice” rezultă că, Dmitri Cilinghir este un angajat de încredere, serios, muncitor și nu-și neglijează atribuțiile de serviciu care i-au fost date prin fișa postului, nu a absentat și nu a avut abateri disciplinare (f. d. 75, vol. I).

84. Din caracteristica nr. 01-03/38 din 9 aprilie 2021 eliberată de Liceul Teoretic „Julia Hasdeu” se atestă faptul că copilul minor XXXXX, născut pe XXXXX, este înmatriculat la Liceul Teoretic „Julia Hasdeu” din anul 2015, în clasa I și este un elev cu rezultate medii, ordonat și disciplinat, frecventând cursurile în mod sistematic. De asemenea, din caracteristică reiese că tatăl său participă activ la educația copilului, sistemic se interesează de reușita și comportamentul copilului, prezentându-se la ședințele cu părinții. În schimb, mama sa, Dina Cilinghir, nu s-a prezentat niciodată la liceu și nu s-a interesat de performanțele școlare ale copilului minor. Relațiile dintre tata Dmitri și feciorul XXXXX sunt armonioase (f.d. 43, vol. I).

85. Conform declarațiilor copilului minor XXXXX audiat inclusiv în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel din 11 aprilie 2023, ultimul a declarat că locuiește împreună cu tata și concubina lui, frecventează Liceul Teoretic „Julia Hasdeu”, iar cu mama nu comunică de aproximativ de 2 ani, însă ar dori să vorbească cu frățiorul său XXXXX, născut la XXXXX (f.d. 189, vol. I).

86. În ceea ce privește copilul minor XXXXX născut la XXXXX, s-a stabilit că potrivit răspunsurilor nr. 01-18/4291 din 29 octombrie 2021, nr. 0118/2900 din 24 august 2022, emise de Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a

Consiliului Municipal Chișinău, copilul minor XXXXX nu este înmatriculat în nicio instituție de învățământ din mun. Chișinău (f.d. 73, 131 vol. I).

87. Conform răspunsului nr. 16 din 24 ianuarie 2022, emis de Centru național de prevenire a abuzului față de copii, nu a fost posibilă realizarea evaluării psihologice a copilului minor XXXXX născut la XXXXX, dat fiind faptul că în procesul de evaluare mama acestuia a opus rezistență (au fost realizate nenumărate planificări, însă mama utiliza diverse motive, neasigurând prezența copilului la centru (f.d. 117, vol. I).

88. În urma examinării plângerii depuse de Dmitri Cilinghir, Inspectoratul de poliție Botanica, mun. Chișinău l-a informat că în rezultatul măsurilor întreprinse s-a stabilit că Dina Cilinghir și copilul minor XXXXX născut la XXXXX locuiesc pe adresa XXXXX, iar pentru stabilirea graficului de întreveneri cu copilul este necesar adresarea la Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău (f.d. 118, vol. I).

89. La 23 februarie 2022, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău a emis decizia nr. 9/1 cu privire la cazul copilului XXXXX născut la XXXXX, conform căruia au fost atenționați părinții asupra inadmisibilității încălcării dreptului legal al copiilor de a comunica nestingherit cu ambii părinți și membrii familiei extinse, fiind aprobat un program de întreveneri a copilului cu tata și recomandat mamei să faciliteze întrevenerile între tatăl cu copilul minor (f.d. 116, vol. I).

90. Din procesul-verbal privind actele de constatare din 25 martie 2022, întocmit de Inspectoratul de Poliție Botanica, sectorul de Poliție Nr. 2, rezultă că, Dmitri Cilinghir s-a deplasat la adresa de domiciliu a Dinei Cilinghir pe XXXXX, pentru a avea o întrevenerire cu copilul minor XXXXX, născut la XXXXX, însă, la adresa respectivă nu a răspuns nimeni (f.d. 122, vol. I).

91. Conform informației Ministerului Educației și Cercetării al RM nr. 08/5-09/4179 din 28 iunie 2024 și Centrului Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație nr. 103 din 24 iunie 2024, XXXXX, născut la XXXXX nu este înmatriculat la nicio instituție de învățământ de pe teritoriu Republicii Moldova (f.d. 53-54, vol. II).

92. Conform certificatului nr. 34/20/4-16533 din 03 septembrie 2024, eliberat de Inspectoratul de poliție Botanica, mun. Chișinău, Dina Cilinghir a fost anunțată în căutare de către secția Interacțiune Justiție al Inspectoratul de poliție Botanica, din data de 18 aprilie 2024 la categoria-pierderea relațiilor de rudenie (f.d. 52, vol. II).

93. Potrivit avizului – concluzie nr. 61/12-1342 din 22 octombrie 2024, întocmit de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Botanica, mun. Chișinău, Dmitri Cilinghir locuiește într-un apartament cu 3 odăi, în chirie, împreună cu copilul minor XXXXX și concubina sa. Condițiile sociale și de trai ale lui Dmitri Cilinghir, corespund necesităților pentru o dezvoltare armonioasă și eficientă a copiilor minori: XXXXX și XXXXX.

94. Tot, din aviz rezultă că, în cadrul verificării condițiilor de trai ale Dinei Cilinghir și copilului minor XXXXX, s-a constatat că ușa locuinței a fost deschisă de Lesnic Ludmila, care a precizat că fiica sa nu locuiește la adresa respectivă de aproximativ 2 ani și că nu cunoaște locul în care se află aceasta și copilul minor XXXXX (f.d. 55-56, vol. II).

95. Înaintând prezenta acțiune în instanța de judecată, Dina Cilinghir a solicitat desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX și XXXXX cu ea și încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori în sumă bănească fixă de 4000 lei, din momentul depunerii cererii de chemare în judecată și până la atingerea majoratului copiilor minori.

96. Prin acțiunea reconvențională Dmitri Cilinghir a solicitat stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX născut la XXXXX și a copilului minor XXXXX născut la XXXXX cu tata, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori.

97. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 26 noiembrie 2021 a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Dina Cilinghir, a desfăcut căsătoria încheiată între Dmitri Cilinghir și Dina Cilinghir, stabilind domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu mama Dina Cilinghir și a încasat lunar de la Dmitri Cilinghir în beneficiul Dinei Cilinghir, pensia de întreținere a copilului minor XXXXX în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din veniturile lunare, începând cu data de 20 noiembrie 2020 și până la atingerea majoratului acestuia. În rest, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată. Totodată instanța de fond a admis parțial acțiunea reconvențională înaintată de Dmitri Cilinghir, a stabilit domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXXX cu tata Dmitri Cilinghir și a încasat lunar de la Dina Cilinghir în beneficiul lui Dmitri Cilinghir, pensia de întreținere a copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din veniturile lunare, începând cu data de 06 iulie 2021 și până la atingerea majoratului acestuia, în rest a respins acțiunea reconvențională.

98. Instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, prin decizia din 11 aprilie 2023, a respins apelul declarat de Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat și apelul incident declarat de Dina Cilinghir și a menținut hotărârea primei instanțe.

99. În consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată, reținând prevederile art. 58, art. 63, art. 74, art. 75 din Codul familiei, art. 76 din Codul familiei, au menționat că copilul minor XXXXX, născut la XXXXX, având vârsta de 14 ani și fiind audiat în cadrul ședinței de judecată a confirmat că dorește să locuiască în continuare cu tatăl său. În ceea ce privește copilul minor XXXXX, născut la XXXXX care locuiește cu mama Dina Cilinghir instanțele de judecată au considerat că urmează să fie stabilit în continuare cu mama, deoarece ruperea acestor relații, în sensul transmiterii fiului minor la tatăl său, ar avea un impact negativ asupra stării psihologice a copilului, care s-a aflat permanent cu mama.

100. Din criticile aduse în recursul declarat, recurentul Dmitri Cilinghir, în esență, rezultă dezacordul cu actele judecătorești contestate în ceea ce vizează

stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX, cu mama/reclamanta Dina Cilinghir, optând ca fiul minor să locuiască cu el. Totodată, urmează a fi remarcat că recurentul Dmitri Cilinghir a invocat ca temei de recurs prevederile art. 432 alin.(2) lit.a), b),c) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la înaintarea recursului.

101. În context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a învedera cadrul legal pertinent diferendului dedus judecării, având ca reper poziția și obiecțiile participanților la proces în recursul declarat.

102. Reamintind prevederile art. 3 alin.(1), (2), art. 9 alin. (1), (2), (3), art.18 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, art. 4 din Legea Legea nr.370/2023, art.46, art. 54, art. 58 alin.(1), art.61 alin.(1), art. 62 alin.(1), (2),(3),(4), art.74 alin. (1), (2), (3), art.97 din Codul familiei, citate supra, precum și art. 63 alin.(1),(2),(3) din Codul familiei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, interesul superior al copilului face parte din principiile privind garantarea, respectarea și promovarea drepturilor copilului.

103. În esență, interesul superior al copiilor este singurul criteriu după care se va călăuzi pentru a decide cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Pentru a-l determina, va ține seama de întregul complex de împrejurări menit să asigure copilului o dezvoltare fizică, morală și intelectuală armonioasă, interesând mai cu seamă, pe lângă posibilitățile materiale ale părinților, comportarea părinților înainte și după separare, gradul de atașament și preocupare pe care au manifestat fiecare din părinte față de copil, precum și legăturile afective ce s-au stabilit între părinte și copil.

104. Interesul superior al copilului face parte din principiile privind garantarea, respectarea și promovarea drepturilor copilului, principii care se regăsesc atât în reglementările interne, cât și în cele internaționale. Legislația internațională pornește de la recunoașterea copilului ca persoană, recunoscându-i și garantându-i acestuia toate drepturile civile, sociale, culturale, politice, economice etc., începând cu modul în care se dezvoltă copilul și implicit discernământul acestuia, cu nevoile de ghidare și de formare, până la atingerea maturității. Norma de drept este chemată înainte de toate să vegheze la respectarea tuturor drepturilor copilului și implicit să reglementeze anumite măsuri speciale de asistență, protecție și ocrotire, în primul rând prin părinți, dar și prin intermediul unor instituții care au la bază principiul ocrotirii interesului superior al copilului.

105. Instanța de recurs menționează că, atât instanța de apel care a efectuat controlul judiciar asupra hotărârii primei instanței, cât și prima instanță, eronat au ajuns la concluzia de a determina domiciliul minorului XXXXX, născut la XXXXX, cu mama Dina Cilinghir și încasare a pensiei pentru întreținere, fără o apreciere amplă a materialului probator.

106. În această ordine de idei, instanța de recurs relevă că, la separarea părinților, în luarea oricăror decizii, emoțiile predomină, însă indiferent ce ar simți părinții,

este foarte important să își pună copiii pe primul loc, ținând cont de nevoile și interesele acestora, evitând eventualele conflicte.

107. De altfel, în cadrul exercitării autorității părintești, la determinarea interesului superior al copilului, se ia în vedere: nevoile fizice, emoționale, psihologice ale copilului având în vedere vârsta și etapa de dezvoltare; identitatea culturală, religioasă, lingvistică, spirituală a copilului, apartenența la o anumită etnie; opiniile și preferințele copilului în măsura în care acestea pot fi verificate în mod rezonabil; natura, forța și stabilitatea relației dintre copil și fiecare dintre părinți, membrii familiei restrânse și extinse; orice decizie a instanței cu privire la copil relevante pentru siguranța și bunăstarea copilului; capacitatea tuturor persoanelor cu privire la care decizia instanței se poate aplica, de a comunica, coopera în chestiuni care privesc copilul, de a contribui la creșterea și dezvoltarea acestuia. Toate aceste criterii au la bază ideea de bine suprem al copilului, de interes superior. Autoritatea părintească practic presupune obligația părinților de a asigura protecția și educația copilului, respectând persoana acestuia, aceasta fiind structura de bază urmată de celelalte drepturi și obligații ale părinților ca și componente ale autorității părintești și prin care se realizează faptic protecția copilului.

108. Probleme în respectarea principiului interesului superior al copilului apar în momentul în care părinții divorțează, omițând faptul că sunt în continuare un cuplu parental. În cazul în care domiciliul unui copil este stabilit cu un părinte, celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creștere și educare a copilului. În situația divorțului, părinții trebuie să realizeze că, înainte de toate, interesul superior al copilului nu se poate realiza decât dacă pun copilul pe primul loc, renunțând disensiunile dintre ei ce au dus la desfacerea căsătoriei. Copiii trebuie să fie protejați prin a nu fi prezenți la conflictele dintre părinți, în primul rând pentru protecția lor psihică. Interesul superior al copilului se simte cel mai pregnant în ceea ce privește protecția, copilul trebuind să se simtă protejat atât din punct de vedere fizic, cât și psihic. Părinții trebuie să acorde copilului oportunitatea de a discuta despre ceea ce simte, fiind atenți la toate schimbările de comportament care se pot ivi, precum și la reacția lor față de o anumită situație. Copiii sunt îndreptățiți de a avea o relație cu ambii părinți, indiferent dacă locuiesc împreună. Copilul este crescut de ambii părinți împreună chiar dacă aceștia locuiesc separat. Fiecare părinte îl încurajează pe copil să păstreze relații bune cu celălalt părinte și nu trebuie să fie expus la niciun conflict dintre părinți, indiferent de subiectul acestuia. La stabilirea domiciliului copilului minor, instanța este obligată să țină cont cu prioritate de interesul superior al copilului.

109. Totodată, este în interesul superior al copilului de a păstra relații personale cu familia sa, întrucât doar prin exercitarea acestui drept fundamental, copilul primește o identitate și se dezvoltă sănătos. În cazul procedurilor de divorț, este important să se stabilească dacă minorul va rămâne cu unul dintre părinți sau va locui alternativ la fiecare dintre ei, respectând interesul superior al copilului.

110. Păstrarea legăturilor cu ambii părinți, cu frații și surorile este în interesul superior al copilului minor nu doar atunci când între ei s-au statornicit puternice

legături de afecțiune, dar și când ruperea acestor legături ar fi de natură să le creeze traume psihice greu de depășit, când separarea ar contribui la o ruptură definitivă între frați, datorată influenței negative a părinților.

111. Din lucrările dosarului Completul de judecată a Curții Supreme de Justiție constată că, copilul minor XXXXX, nu este înmatriculat în nicio instituție de învățământ din mun. Chișinău sau din Republica Moldova, ceea ce se confirmă prin scrisorile Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului mun. Chișinău nr. 01-18/4291 din 29 octombrie 2021, nr. 0118/2900 din 24 august 2022 și scrisorile Ministerului Educației și Cercetării al RM nr. 08/5-09/4179 din 28 iunie 2024 și Centrului Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație nr. 103 din 24 iunie 2024 (f.d. 73,131, vol. I, f.d. 53-54, vol. II).

112. Totodată, reclamanta Dina Cilinghir s-a eschivat de la evaluarea psihologică a copilului minor XXXXX și nu a colaborat cu autoritățile, ceea ce se confirmă prin răspunsul Centrului național de prevenire a abuzului față de copii nr. 16 din 24 ianuarie 2022 (f.d.117, vol. I).

113. Prin decizia nr. 9/1 din 23 februarie 2022, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului a stabilit un program clar de întreveneri între tată și copil, subliniind dreptul minorului de a menține o relație stabilă cu ambii părinți. Cu toate acestea, din procesul-verbal întocmit de Inspectoratul de Poliție Botanică la 25 martie 2022 (f.d. 122, vol. I) rezultă că, deși tatăl s-a deplasat la domiciliul indicat pentru a exercita dreptul său de a avea o întrevenerire cu copilul, la adresa respectivă nu a răspuns nimeni, iar întâlnirea nu a putut avea loc.

114. Totodată avizul-concluzie întocmit de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sector Botanică la data de 22 octombrie 2024 relevă faptul că reclamanta nu locuiește la adresa declarată de aproximativ doi ani, iar mama reclamantei care a deschis ușa locuinței nu a putut oferi informații privind locul aflării acesteia sau al copilului, ceea ce confirmă lipsa unui domiciliu stabil și a unei supravegheri corespunzătoare a minorului (f.d.56, vol. II).

115. De asemenea prin certificatul nr. 34/20/4-16533 din 3 septembrie 2024, Inspectoratul de Poliție Botanică a anunțat că Dina Cilinghir a fost dată în căutare începând cu data de 18 aprilie 2024, din cauza pierderii relațiilor de rudenie (f.d.52, vol. II).

116. În atare circumstanțe, instanța de recurs notează că, copilul minor XXXX este lipsit de educație, contact cu tatăl său și supraveghere instituțională, ceea ce ridică serioase semne de întrebare privind respectarea interesului superior al minorului. Iar, comportamentul reclamantei Dina Cilinghir cu privire la lipsa de cooperare cu autoritățile, ascunderea copilului, sustragerea de la evaluări, împiedicarea întrevederilor, indică asupra unui potențial risc de neglijență și încălcare a drepturilor copilului, în sensul art. 51,52 și 53 din Codul familiei și art. 3 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Stabilirea domiciliului minorului cu mama sa, în aceste circumstanțe, echivalează cu menținerea copilului într-un mediu nesigur, instabil și lipsit de garanții educaționale și parentale minime. Mai mult că copilul se află sau nu cu mama la momentul

examinării cauzei în instanțele inferioare nu se deduce din lucrările dosarului, reieșind din faptul că despre locul aflării mamei cât și a copilului nu se cunoaște nimic de la începutul anului 2022.

117. Instanța de recurs mai reține că, deși probele sus-menționate se aflau la dosar și erau apte să reflecte în mod obiectiv situația reală a minorului XXXXX, instanțele de fond și de apel nu le-au analizat în mod corespunzător, ignorând circumstanțe esențiale privind mediul familial, situația educațională, condițiile de trai ale părinților, precum și implicarea efectivă a fiecăruia dintre aceștia în creșterea și educarea copilului.

118. Astfel, instanțele inferioare s-au limitat la o apreciere formală a avizelor autorităților tutelare și la aspectul locuirii copilului împreună cu mama, fără a valorifica corespunzător datele relevante din dosar privind refuzul constant al acesteia de a coopera cu autoritățile pentru protecția copilului, lipsa înmatriculării minorului într-o instituție de învățământ, imposibilitatea autorităților de a-i evalua starea psiho-emoțională și comportamentul obstructionist manifestat față de dreptul legal al copilului de a întreține relații personale cu tatăl său, că situația copilului este incertă încă de la începutul anului 2022.

119. Totodată, instanțele inferioare nu au pus în balanță aceste deficiențe grave cu conduita activă, stabilă și responsabilă a tatălui, care, în mod constant, a manifestat preocupare pentru exercitarea atribuțiilor parentale și menținerea legăturii afective cu ambii copii, precum și cu situația educațională și integrarea pozitivă a copilului mai mare, aflat deja în îngrijirea sa.

120. O asemenea omisiune de analiză pertinentă a probatoriului administrat reprezintă o aplicare eronată a principiului interesului superior al copilului, consacrat de art. 3 al Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului, precum și de legislația națională.

121. În consecință, instanța de recurs constată că stabilirea domiciliului minorului cu reclamanta nu este compatibilă cu interesul superior al copilului, iar aceasta constituie temei de a respinge pretenția acesteia cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX cu reclamanta Dina Cilinghir.

122. Completul de judecată mai reține că, în condițiile concrete ale cauzei, obligarea tatălui, Dmitri Cilinghir, la plata pensiei de întreținere în favoarea copilului minor XXXXX, în temeiul faptului că acesta ar locui cu mama, este neîntemeiată și contrară probelor administrate. Or, că copilul se află de fapt cu mama nu rezultă din lucrările dosarului.

123. Astfel, din actele dosarului rezultă că mama copilului, Dina Cilinghir, a împiedicat în mod constant legătura personală a minorului cu tatăl său, nu a colaborat cu autoritățile în vederea protejării intereselor copilului, a refuzat prezentarea acestuia pentru evaluare psihologică, iar, în prezent, este declarată ca fiind de negăsit, fiind dată în căutare pentru pierderea relațiilor de rudenie. Mai mult, autoritățile statului au confirmat că minorul nu este înmatriculat la nicio instituție de învățământ și nu se cunoaște situația acestuia.

124. În aceste condiții, instanța de recurs constată că nu se poate susține îndeplinirea obligațiilor părintești de către mamă și, pe cale de consecință, nici despre o întreținere confirmată între copil și vreunul dintre părinți.

125. Or, a obliga tatăl la plata unei pensii de întreținere în favoarea unui copil a cărui stare, situație școlară, domiciliu și mediu de trai nu sunt cunoscute, și care, practic, a fost înstrăinat de părintele plătitor prin acțiunile celuilalt părinte și care nu a probat că copilul se află în grija și întreținerea sa, echivalează cu o încălcare a principiului echității și o distorsionare a finalității juridice a obligației de întreținere.

126. În plus, în raport cu ansamblul probelor, se constată că tatăl a manifestat o preocupare constantă pentru exercitarea drepturilor și îndatoririlor părintești și a fost împiedicat de la exercitarea acestora, iar obligația de plată a unei pensii, în favoarea unui copil aflat, în fapt, în afara oricărui cadru legal de protecție și educație, contravine nu doar interesului copilului, ci și principiilor de drept echitabil.

127. În atare circumstanțe, Completul de judecată apreciază că obligarea tatălui la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor XXXXX nu este justificată, nu răspunde nici interesului superior al copilului, nici principiului proporționalității în exercitarea obligațiilor legale, iar aceasta constituie temei pentru a respinge cerința reclamantei Dina Cilinghir cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor XXXXX.

128. Subsecvent, cu referire la acțiunea reconvențională depusă de Dmitri Cilinghir, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a stabilit că inițial la 06 iulie 2021, Dmitri Cilinghir a depus acțiune reconvențională împotriva Dinei Cilinghir, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău, solicitând stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX născut la XXXXX cu tata și încasarea pensiei de întreținere în mărime de 1/4 cotă-parte din salariul și alte venituri.

129. Ulterior la 12 noiembrie 2021, Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat a depus cerere de concretizare a acțiunii reconvenționale, solicitând stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX născut la XXXXX cu tata, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori XXXXX născut la XXXXX și XXXXX născut la XXXXX în mărime de 1/3 cotă-parte din salariul și alte venituri, încasarea taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 10 000 lei (f.d. 70-72, vol. I).

130. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 12 noiembrie 2021, s-a dispus respingerea ca inadmisibilă și s-a restituit acțiunea reconvențională de concretizare, în temeiul art. 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă, deoarece a fost înaintată o pretenție nouă după începerea dezbaterilor judiciare. În rest s-a luat act de cheltuielile de judecată solicitate în acțiunea reconvențională (f.d. 81, vol. I). Încheierea enunțată se contestă odată cu fondul cauzei.

131. Potrivit hotărârii din 26 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, nu se evidențiază faptul că instanța ar fi examinat pretențiile formulate de Dmitri Cilinghir și avocatul său în cererea de concretizare a acțiunii reconvenționale.

132. Încheierea prin care a fost dispusă restituirea acțiunii reconvenționale de concretizare nu a fost atacată de Dmitri Cilinghir odată cu exercitarea apelului împotriva hotărârii asupra fondului cauzei. Or, potrivit dispozițiilor art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, iar, în recurs, potrivit dispozițiilor art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului), controlul de legalitate se exercită exclusiv asupra deciziei date în apel, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, fără a administra noi dovezi.

133. Întrucât încheierea de restituire nu a fost contestată în apel și nu a fost supusă controlului instanței de apel și, pe cale de consecință, nu poate fi analizată direct în recurs. Astfel, instanța de recurs nu se poate pronunța asupra unor aspecte care nu au fost supuse judecării în apel, în conformitate cu principiul devoluțiunii limitate.

134. Cu referire la apelul incident depus de Dina Cilinghir, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 02 noiembrie 2022, Dina Cilinghir de pe adresa de e-mail „XXXXX” a expediat către Curtea de Apel Chișinău la adresa de e-mail „cac@justice.md” un mesaj electronic la care a fost atașat un fișier electronic, care s-a adeverit o imagine grafică (fotografie, document scanat și formatat în imagine) a unui apel incident care nu conținea semnătura olografă a Dinei Cilinghir.

135. Acest documentul a fost verificat prin intermediul serviciului guvernamental de semnătură electronică, iar rezultatul verificării „documentul Apel Cilinghir D.pdf” nu conține semnături (150-153 vol. I).

136. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 28 februarie 2023 în cadrul Curții de Apel Chișinău, precum și din înregistrările audio a procesului-verbal, instanța a dispus restituirea înscrisurilor anexate de către Dina Cilinghir la cererea de apel incident, pe motiv că actele nu sunt certificate corespunzător legislației în vigoare (f.d. 188, vol. I).

137. Prin decizia din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul incident declarat de Dina Cilinghir (f. d. 191-203 vol. I).

138. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel avea obligația legală de a se pronunța asupra inadmisibilității apelului incident depus de Dina Cilinghir, întrucât acesta a fost transmis prin poșta electronică sub forma unui document scanat, semnat olograf, fără utilizarea unei semnături electronice calificate. Astfel, instanța de apel a omis să analizeze conformitatea apelului incident prin prisma art. 17¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă și art. 40 alin. (1) și (7), art. 43 din Legea privind identificarea

electronică și serviciile de încredere nr. 124 din 19 mai 2022, și a procedat direct la examinarea apelului pe fond.

139. Suplimentar este de menționat că prin încheierea din 19 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost stabilită examinarea apelului pentru 15 septembrie 2022, ora 11.00, fiind expediat în adresa părților copia cererii de apel și propus părților de a prezenta referința cu cel puțin 3 zile înainte de ședința de judecată, adică până la 12 septembrie 2022 (f.d. 126, vol. I).

140. Potrivit art. 362¹ din Codul de procedură civilă în cadrul procesului în care se judecă apelul depus de apelant, intimatul este în drept, după expirarea termenului de apel, să depună apel în scris, inclusiv în formă electronică prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Apelul incident se depune nu mai târziu de data depunerii referinței la cererea de apel.

141. În pofida acestui termen stabilit, apelul incident a fost depus pe 02 noiembrie 2022, ceea ce înseamnă că termenul de depunere a fost depășit cu mai mult de o lună. Această întârziere reprezintă o încălcare a dispozițiilor legale aplicabile. De asemenea, în conformitate cu reglementările procesuale, termenul de depunere a apelului incident nu poate fi prelungit automat, iar depunerea după expirarea termenului atrage restituirea acestuia, or conform art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă: apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

142. Având în vedere că există temeuri prevăzute la art.369, precum și luând în considerație prevederile art. 445 alin. (1) lit. g) din Codul de procedură civilă cele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa decizi instanței de apel în partea respingerii apelului incident cu restituirea acestuia.

143. În conformitate cu art. 94 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanța de apel, în instanța de recurs și în cadrul revizuirii.

144. Potrivit art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

145. În speță, având în vedere că recursul a fost admis, iar acțiunea privind încasarea pensiei de întreținere a fost respinsă, instanța de recurs urmează să caseze hotărârile instanțelor inferioare în partea ce ține de încasarea din contul lui

Dmitri Cilinghir a taxei de stat în sumă de 150 lei pentru pretenția privind încasarea pensiei de întreținere, întrucât partea care prin efectul legii a fost scutită de plata taxei de stat, a pierdut acest capăt de cerere.

146. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că, în cadrul judecării cauzei civile, participanților la proces le-au fost create condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6§1 CEDO.

147. Curtea Europeană cu referire la art. 6§1 CEDO amintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, hotărârile judecătorești trebuie motivate astfel încât să indice de o manieră suficientă motivele pe care se fondează.

148. Implicit, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania (Marea Cameră)*, 21 ianuarie 1999, § 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră)*; 11 iulie 2017, § 84).

149. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea admitere acțiunii depuse de Dina Cilinghir cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere, precum și în partea respingerii apelului incident depus de Dina Cilinghir, cu emiterea în această parte a unei noi decizii de respingere a acțiunii depuse de Dina Cilinghir, restituire a apelului incident, în rest a menține decizia și hotărârea primei instanțe.

150. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art.444, art. 445 alin. (1) lit. b), g) alin.(3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Dmitri Cilinghir, reprezentat de avocatul Cristian Zagnat.

Casează parțial decizia din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 26 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dina Cilinghir împotriva lui Dmitri Cilinghi, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere și cererea reconvențională înaintată de Dmitri Cilinghir împotriva Dinei Cilinghir, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău privind stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere, în partea admiterii acțiunii depuse de Dina Cilinghir cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere, precum și în partea respingerii apelului incident depus de Dina Cilinghir și emite în această parte o nouă decizie după cum urmează:

Respinge ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Dina Cilinghir împotriva lui Dmitri Cilinghi, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica mun. Chișinău cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere.

Restituie apelul incident depus de Dina Cilinghir ca fiind depus în afara termenului legal.

În rest menține decizia din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 26 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Oxana Parfeni